

PWYLLGOR CRAFFU PERFFORMIAD AC ADNODDAU CORFFORAETHOL

Cofnodion cyfarfod Hybrid Anghyffredin a gynhaliwyd ar 15 Chwefror, 2024

Mae'r Agenda ar [gael yma](#).

Mae recordiad y cyfarfod ar [gael yma](#).

Yn Bresennol: Y Cynghorydd J. Protheroe (Cadeirydd); Cynghorydd E. Goodjohn (Is-Gadeirydd); Cynghorwyr G.D.D. Carroll, P. Drake, C.P. Franks, S.J. Haines, H.C. Hamilton, S.M. Hanks, Dr. I.J. Johnson, B. Loveluck-Edwards a N.J. Wood.

Hefyd yn bresennol: Cynghorwyr A. Asbrey, L. Burnett (Arweinydd Gweithredol ac Aelod Cabinet Berfformiad ac Adnoddau), W.A. Hennessy, S. Sivagnanam (Aelod Cabinet dros Ymgysylltu â'r Gymuned, Cydraddoldeb a Gwasanaethau Rheoleiddiol) a E. Williams (Aelod Cabinet dros Gofal Cymdeithasol ac Iechyd).

813 CYHOEDDIAD –

Cyn cychwyn busnes y Pwyllgor, darllenodd y Cadeirydd y datganiad a ganlyn: "A gaf i atgoffa pawb sy'n bresennol y bydd y cyfarfod yn cael ei ffrydio'n fyw yn ogystal â'i recordio trwy'r rhyngwyd ac mae'r recordiad hwn wedi'i archifo i'w weld yn y dyfodol".

814 DATGANIADAU BUDDIANT –

Ni dderbyniwyd unrhyw ddatganiadau buddiant.

815 CYLLIDEB GYCHWYNNOL 2024/25 A CHYNLLUN ARIANNOL TYMOR CANOLIG 2024/25 I 2028/29 CYNIGION AR GYFER YMGYNGHORI (CYF) –

Roedd y Cabinet, ar 18 Ionawr 2024, wedi cyfeirio'r cynigion ar gyfer y gyllideb at bob Pwyllgor Craffu i'w hystyried, gyda barn yr holl Bwyllgorau yn cael ei chyfeirio at y Pwyllgor Craffu Adnoddau a Pherfformiad Corfforaethol, fel y Pwyllgor Craffu Arweiniol er mwyn datblygu ymateb cyfansawdd a'i gyfeirio at y Cabinet ar 29 Chwefror 2024.

Wrth gyflwyno'r adroddiad i'r Pwyllgor Craffu, rhoddodd y Cyfarwyddwr Adnoddau Corfforaethol a'r Swyddog Adran 151 gyflwyniad PowerPoint yn tynnu sylw at yr egwyddorion sylfaenol fel y cyfeiriwyd atynt ym mharagraff 1.2 yr adroddiad i'r Cabinet a oedd yn sail i'r cynigion ar gyfer y gyllideb. Roedd ffocws yn parhau ar gefnogi breichiau Gofal Cymdeithasol ac Addysg yr Awdurdod i gefnogi'r trigolion mwyaf agored i niwed ym Mro Morgannwg, a nodwyd y byddai ffioedd a thaliadau yn parhau i gael cymhorthdal lle roedd materion yn cyd-fynd ag amcanion corfforaethol ond o ran gwasanaethau dewisol byddai ymgais i adennill y costau llawn. Dywedon nhw hefyd ei bod yn bwysig bod cyfrifoldeb ar y cyd i reoli'r cyllid, a bod y cyllid

hwnnw'n hygyrch ac yn dryloyw. Dywedodd y Swyddog Adran 151 ei bod yn broses heriol a bod llawer o'r pwysau'n cael eu profi'n gyfartal ar draws gweddill Cymru a'r DU. Adroddwyd £38m o bwysau cost i'r Cyngor a dywedodd ei bod yn bwysig bod y Cyngor yn ystyried ac yn datblygu ffyrdd o liniaru'r pwysau hynny. Byddai'r cynnydd arfaethedig yn y Dreth Gyngor o 6.7% yn galluogi rhywfaint o ostyngiad mewn arbedion, er enghraifft diogelwch ar gyfer bysus â chymorth. Roedd y gofyniad arbedion o £7.8m yn lefel ddigynsail yn wir gyda ffocws ar bwysau sylweddol ar gyfer y blynyddoedd i ddod, er enghraifft £9.4m ar gyfer 2025/26 yr oedd angen ei ystyried mewn perthynas â'r angen i drawsnewid gwasanaethau a rhoi sylw arbennig i sut y byddai'r sefydliad yn edrych yn 2030 a sut y byddai'n cyrraedd yno.

Cyfeiriodd y Swyddog Adran 151 at y ffaith bod yr arolwg "Gadewch i ni Siarad am Fyw yn y Fro" ym mis Awst 2023 yn ymgais wirioneddol i ddeall sut beth oedd bywyd i bobl sy'n byw yn y Fro a sut roedd gwasanaethau cyhoeddus yn effeithio ar eu bywydau, gan gydnabod bod costau byw yn broblem sylweddol i drigolion. Roedd y Cyngor yn ymwybodol o'r ffaith nad oedd dros 60% o'r rhai sy'n byw yn yr ardal wedi rhoi eu gwres ymlaen yn y chwe mis diwethaf a dywedodd dim ond 44% y gallent dalu taliad annisgwyl ond angenrheidiol o £850. Gofynnwyd hefyd i drigolion yn yr arolwg am eu blaenoriaethau a gofynnwyd iddynt hefyd sgorio eu pwysigrwydd. Prif flaenoriaeth 42% o'r boblogaeth oedd gwasanaethau gofal a gofal iechyd hawdd eu cyrraedd pan oedd eu hangen, a'r ail flaenoriaeth oedd prynu neu rentu cartref o ansawdd da.

Tynnodd y Swyddog Adran 151 sylw at gylch cynllunio'r gyllideb ar gyfer y Cyngor, gan gyflwyno tabl yn nodi crynodeb o'r sefyllfa bum mlynedd. Cyfeiriwyd at y pwysau cost a ddyfarnwyd a nodwyd fel y Gwasanaeth Crwner ar y cyd, trwyddedau Microsoft, taliadau cydnabyddiaeth yr Aelodau, ardoll tân a'r Fargen Ddinesig. Tynnwyd sylw hefyd at y cynigion arbedion yn yr adroddiad a'r cyflwyniad gyda'r Swyddog Adran 151 a'r Cyfarwyddwr Adnoddau Corfforaethol yn mynd â'r Pwyllgor drwy'r disgrifiadau o'r cynigion. Cyfeiriwyd at rai meysydd penodol a oedd yn cynnwys defnyddio cronfeydd wrth gefn gyda £2.7m yn cael ei ddarparu ar gyfer digartrefedd a darpariaeth ynni, roedd rhai cronfeydd wrth gefn ar sail risg e.e. pwysau cyflog enghreifftiol, cronfa wrth gefn Gyfreithiol, landlord corfforaethol ynghyd â chronfeydd wrth gefn i gefnogi rhaglen drawsnewid y Cyngor. Roedd meysydd eraill yr oedd angen eu hadolygu ymhellach yn ymwneud â chronfeydd wrth gefn ychwanegol ar gyfer cynigion fel Gwasanaethau Cymdeithasol a chyllidebu ar gyfer risg.

Wrth gloi, cyfeiriodd y cyflwyniad gan y Swyddog Adran 151 at y camau nesaf yn y broses gan roi gwybod, yn dilyn cyfarfodydd y Pwyllgor Craffu, y gofynnwyd i unrhyw sylwadau gael eu cyfeirio at y Cabinet i'w hystyried yn ei gyfarfod ar 29 Chwefror ac yn dilyn hynny byddai'r cynigion terfynol yn cael eu cyflwyno i'r Cyngor Llawn ar 6 Mawrth 2024 gyda dyddiad cau statudol o 11 Mawrth 2024. Dywedodd ymhellach wrth y pwyllgor fod disgwyl setliad terfynol Llywodraeth Cymru ar 27 Chwefror a fyddai wedi i adroddiad y Cabinet gael ei gyhoeddi gyda setliad Llywodraeth y DU ychydig ddyddiau'n ddiweddarach eto.

Manteisiodd y Cadeirydd ar y cyfle i ddiolch i'r swyddogion am eu cyflwyniad cynhwysfawr a dywedodd ei bod yn ymwybodol o'r ffaith bod llawer o waith wedi'i

wneud wrth baratoi'r gyllideb ddrafft ac yn ymwybodol bod nifer o sesiynau briffio a chyfarfodydd wedi'u cynnal o ran cynigion o'r fath.

Cyfeiriodd y Cynghorydd Dr. Johnson at y Cyngor yn wynebu storm berffaith o ran adnoddau ac wrth gyfeirio at y £25m ychwanegol a gyhoeddwyd ar gyfer y Cynghorau, gofynnodd faint yr oedd y Fro yn debygol o'i dderbyn fel rhan o'r fformiwla a beth oedd y cynllun ar gyfer y cyllid hwn. O ran y £500k ar gyfer taliadau hwyr gofynnodd a oedd hyn yn seiliedig ar unrhyw beth yn benodol ac a oedd disgwyl incwm ychwanegol o unrhyw le arall e.e. ailgylchu gwyrdd a Swyddfa'r Dociau ac a oedd y targedau wedi'u bwrw. Dywedodd y Swyddog Adran 151 fod Llywodraeth y DU wedi cyhoeddi £600m yn ychwanegol i Gynghorau yr oedd y rhan fwyaf o hyn yn arian newydd, gyda £25m i Gymru, i adfer yn rhannol y toriad i'r grant gweithwyr gofal cymdeithasol gyda'r gweddill i'w gyfeirio drwy grant Cymru gwerth £14.4m ar draws holl Gynghorau Cymru. Roedd yn anodd amcangyfrif o ran adennill dyledion Treth Gyngor gyda'r £500k yn ffigur yr oedd yn gyfforddus ag ef ac a oedd yn swm darbodus. Nid oedd ganddo unrhyw ffigurau wrth law mewn perthynas ag incwm y cyfraddau ailgylchu gwyrdd ond byddai'n cael y wybodaeth hon i'r Aelodau. Dywedodd y Cyfarwyddwr Adnoddau wrth ymateb i'r ymholiad ynghylch Swyddfa'r Dociau nad oedd yr arbediad wedi'i wneud yn llawn hyd yn hyn ac er bod rhywfaint o arbediad wedi ei wireddu byddai tanwariant mewn manau eraill yn cael ei ddefnyddio i gyflawni'r arbediad yn llawn, maes o law.

Yn dilyn yr ymatebion, cododd y Cynghorydd Dr. Johnson ychydig o ymholiadau pellach gan gyfeirio at godi ardoll uwch na'r disgwyl ar y Gwasanaeth Tân gan gofio bod y Gwasanaeth Tân wedi rhoi cyflwyniad i'r Aelodau yn ddiweddar a'i fod bellach yn gofyn am gyllid pellach. Gofynnodd hefyd, ynghylch penodi'r Pennaeth Digidol, a allai unrhyw arbedion digidol pellach fod yn bosibl o fewn y flwyddyn nesaf a gofynnodd hefyd a allai'r Cyfarwyddwr rannu unrhyw wybodaeth bellach mewn perthynas â'r newidiadau i'r gwasanaeth Caffael a wnaed. Mewn ymateb dywedodd y Swyddog Adran 151 fod lefel yr ardoll y gofynnwyd amdani gan y Gwasanaeth Tân yn uwch na'r hyn a amcangyfrifwyd yn wreiddiol, gan nodi bod y Gwasanaeth Tân yn wynebu pwysau tebyg i'r Awdurdod Lleol a bod tanamcangyfrif wedi'i wneud i ddechrau. Fodd bynnag, dywedodd ymhellach ei fod yn gyson â'r setliad dros dro gan Lywodraeth Cymru. O ran sefyllfa'r Pennaeth Digidol, dywedodd y Cyfarwyddwr fod y swyddog yn gweithio drwy heriau ac opsiynau ar hyn o bryd, fodd bynnag, roedd un darn mawr o waith yn cael ei wneud mewn perthynas â dileu ffonau wedi'u gwifrio a'u disodli gyda darpariaeth teleffoni trwy Microsoft TEAMS, gan edrych ar ystâd ddigidol y Cyngor a dyblygu systemau yn ogystal ag edrych ar symud o systemau ar weinyddion safle i systemau cwmwl. Am yr ychydig fisoedd cyntaf roedd y Pennaeth Digidol wedi bod yn edrych ar ba systemau a oedd ar waith a sut i wneud y defnydd gorau ohonynt gyda'r bwriad o gyflwyno adroddiad i'r Cabinet a Chraffu yn manylu ar raglen o weithgareddau cyn gynted â phosibl.

Wrth gyfeirio at yr ymholiad yn ymwneud â chaffael, dywedodd y Swyddog Adran 151 fod peth o'r gwaith a gynlluniwyd wedi cymryd mwy o amser na'r hyn a ragwelwyd yn flaenorol, ac mai'r prif ddarn o waith oedd tynnu ynghyd gofrestr contractau a blaengynllun cynhwysfawr ond roedd rhai buddion yn cael eu profi o gydweithio yn enwedig roedd arbedion effeithlonrwydd ac roedd gwydnwch ychwanegol.

Gofynnodd y Cynghorydd Carroll a oedd y Weinyddiaeth yn cefnogi'r toriadau arfaethedig mewn perthynas â chyfraniadau Yswiriant Gwladol gan y byddai'r rhain yn ysgafnhau'r baich i drigolion. Wrth gyfeirio at gynigion ar gyfer arbedion yn Cosmeston, gofynnodd sut y cyfrifwyd y ffigurau arbedion yn Atodiad B ac mewn perthynas â'r gwaith atgyweirio priffyrdd a lonydd cerbydau yn cael ei nodi fel pwysau costau ar gyfer 2025/26 ymlaen, awgrymodd mai'r dull gweithredu gorau fyddai buddsoddi yn y Rhaglen Gyfalaf i wneud atgyweiriadau o'r fath. Gan gyfeirio at y swydd Pennaeth Rheoli Prosiectau newydd a gynigiwyd, gofynnodd am gadarnhad a fyddai'r swydd honno'n un a fyddai'n ariannu ei hun ar ôl blwyddyn fel y rhagamcanwyd a gofynnodd a oedd y swyddi cyflog uchel eraill a grëwyd dros y blynyddoedd diwethaf yn ariannu eu hunain hefyd. I gloi, gofynnodd y Cynghorydd Carroll ble y collwyd yr un ar ddeg o swyddogion croesi ysgol rhan amser a chan gyfeirio at nifer yr arbedion posibl a gynigiwyd mewn perthynas â nifer o wasanaethau rheng flaen, dywedodd nad oedd unrhyw arbedion wedi'u cynnig ar gyfer y cynlluniau amrywiaeth a gwahardd. Dywedodd y Swyddog Adran 151 mewn ymateb fod nifer o'r cwestiynau o fewn cylch gwaith cyfarfodydd Pwyllgorau Craffu eraill ac, yn enwedig mewn perthynas â Cosmeston, lleoliadau swyddogion croesi ysgol, gostyngiadau mewn gwasanaethau rheng flaen ac atgyweiriadau priffyrdd, byddai'n gofyn am y wybodaeth fanwl gan yr adran berthnasol ac yn rhoi gwybod i'r Aelodau yn unol â hynny. Fodd bynnag, gallai ddweud ei fod wedi cael ei gydnabod, wrth ystyried y Rhaglen Gyfalaf, fod cryn dipyn o ailflaenoriaethu wedi gorfod digwydd ac mai'r bwriad oedd i'r rôl Rheoli Prosiectau ariannu ei hun ar ôl blwyddyn ond nad oedd y swyddi eraill y cyfeiriwyd atynt wedi cael eu hysbysebu yn yr un ffordd oherwydd gofynion capasiti a chyflawni.

Canolbwyntiodd y Cynghorydd Franks, wrth sôn am ei bryderon i'r Aelod Cabinet, ar y dyfarniad cyflog i athrawon ac roedd eisiau gwybod o ble roedd y 25% ar gyfer y dyfarniad cyflog i athrawon yn dod. Nid oedd ychwaith yn deall y sylw cyllidebol o £760k ar gyfer y rhaglen gyllideb a grybwyllwyd yn yr adroddiad ac o ran y ffigur Gwely a Brecwast a Digartrefedd o £1.4m, roedd yn ymwybodol ei fod yn ymwneud â Neb Heb Help ac roedd yn deall bod hyn wedi cael ei dorri gan Lywodraeth Cymru. Roedd hefyd o'r farn y dylai'r Cyngor herio ymhellach y £400k a oedd ei angen ar y Gwasanaeth Tân ynghylch a oedd yn sefyllfa realistig a gofynnodd am eglurder ynghylch y cyfanswm a gynigiwyd ar gyfer atgyweirio priffyrdd.

Ar ôl i'r Cadeirydd ddweud bod rhai o'r cwestiynau yn y cyfarfod yn ymwneud â chylch gorchwyl Pwyllgorau Craffu eraill gyda swyddogion yn cael cais i anfon y wybodaeth ymlaen i'r Aelodau, awgrymodd y Cynghorydd Dr. Johnson y byddai'n ddefnyddiol, wrth symud ymlaen, wrth ystyried cynigion referniw cyllidebol, ei gwneud yn ofynnol i'r swyddogion perthnasol o bob Cyfarwyddiaeth fod yn bresennol i ymateb i gwestiynau penodol.

Dywedodd Arweinydd y Cyngor, gyda chaniatâd i siarad, nad oedd gan y Cyngor ddewis o ran y dyfarniad cyflog i athrawon, y gobaith oedd y byddai Llywodraeth y DU yn rhoi mwy o gyllid ond ar hyn o bryd nid oedd disgwyl hyn. Cyllid COVID oedd Neb Heb Help a oedd wedi dod i ben ac roedd bellach yn rhywbeth y bu'n rhaid i'r Cyngor ei reoli ei hun wrth symud ymlaen.

Dechreuodd y Cynghorydd Haines drwy ofyn pa ffigur yr oedd chwyddiant wedi cael ei gyfrifo arno a pha lefel o arbedion a gyflawnwyd gan gynnydd cynhyrchiant. Wrth

gyfeirio at y cynigion mewn perthynas ag elfen Cryfhau Cymunedau'r Rhaglen Ail-lunio, yn ei farn ef, dywedodd fod hyn yn trosglwyddo rôl y Cyngor i'r trydydd sector ac yn anuniongyrchol i'r trigolion yn ardal pob Cyngor Tref a Chymuned. Dywedodd y Swyddog Adran 151 ei fod wedi bod yn anodd rhagweld chwyddiant yn ystod y 12 mis diwethaf gyda chwyddiant yn cynyddu'n sylweddol ac yn cymryd mwy o amser na'r disgwyl i leihau. O ran dyfarniadau cyflog, dim ond ym mis Mawrth y dechreuodd y trafodaethau ac yn anffodus bu'n rhaid iddynt ddelio â sefyllfa'r gyllideb ar ôl yr oedd yn hysbys. Mewn blynyddoedd lawer ynghynt roedd y rhain yn cael eu gosod yn yr Hydref bob blwyddyn ond yn ddiweddar roedd hyn yn digwydd yn ddiweddarach a effeithiodd yn fawr ar amseru cyflwyno'r cynigion ar gyfer y gyllideb. O ran mesurau cynhyrchiant, dywedodd y Cyfarwyddwr fod ystod o fesurau ar waith i fesur yr effaith ac o ran cryfhau cymunedau, roedd y thema mewn perthynas â'r rhaglen drawsnewid a chyflawni arbedion, a gwerthfawrogwyd efallai na fyddai'r Cyngor yn gallu darparu rhai o'r gwasanaethau yr oedd yn eu darparu ar hyn o bryd ac felly roedd y cyfle yn cael ei gymryd nawr i siarad â'r trydydd sector yn hyn o beth. Byddai mwy o waith hefyd yn cael ei wneud o ran ysgolion bro a'r cymorth y gallent ei roi i'r gymuned.

Dywedodd y Cynghorydd Dr. Johnson, yng nghyfarfod y Pwyllgor Craffu'r Amgylchedd ac Adfywio yr wythnos honno, ei fod wedi cefnogi Cadeirydd y Pwyllgor hwn mewn perthynas ag argymhelliad i adolygu'r taliadau arfaethedig ar gyfer toiledau arfordirol ac i Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb gael ei gynnal o ran unrhyw effaith bosibl mewn perthynas â rhywedd a phobl ag anableddau, gan ofyn i'r Pwyllgor hwn hefyd gytuno i'r argymhelliad hwnnw gael ei gyflwyno. Mynegodd bryder hefyd ynghylch y cynigion ar gyfer ffioedd trwyddedau parcio, gan nodi er enghraifft bod trigolion a oedd yn parcio mewn lleoliadau stryd yn wahanol i'r rhai mewn ardaloedd "gwell eu byd" a oedd â dreifiau a garejys. Yn dilyn trafodaethau yng nghyfarfod y Pwyllgor Craffu Dysgu a Diwylliant yr oedd hefyd wedi mynd iddo, dywedodd y byddai'n hoffi dysgu mwy am yr effaith ar gyfer ffioedd am drafnidiaeth myfyrwyr i ysgolion Cymraeg, ffydd ac i'r rhai dros 18 oed. Roedd hefyd yn dymuno deall effaith colli staff croesi ysgol y tu allan i ysgolion a'r effaith ar ysgolion. Wrth gyfeirio at gyfarfod diweddar y Cabinet rai misoedd ynghynt lle'r oedd wedi cael ei grybwyll am ddiogelu bysus cyhoeddus drwy gynyddu'r Dreth Gyngor 0.5%, dywedodd ei fod yn ymddangos bod y Cabinet yn gofyn i bobl dalu am wasanaeth a fyddai'n golygu y gallai unrhyw Gyngor ddarparu'r hyn yr oedd am ei ddarparu pe bai'n gofyn i bobl dalu amdano. Dywedodd nad oedd hyn yn briodol gan fod y gwasanaeth yn rhan o'r grant refeniw a dderbyniodd y Cyngor. Er ei fod yn ymwybodol ei fod wedi gwneud nifer o sylwadau, dywedodd nad oedd yn disgwyl atebion i bob un ohonynt y noson honno.

Dywedodd y Cynghorydd Goodjohn, wrth eilio cynnig y Cynghorydd Dr. Johnson bod y Cabinet yn adolygu'r taliadau a gynigiwyd ar gyfer toiledau arfordirol, hefyd ei fod yn credu, o ran y drafodaeth yng nghyfarfod y Pwyllgor Amgylcheddol a Chraffu mewn perthynas â thrafnidiaeth ôl-16, fod pwyntiau da iawn wedi'u gwneud yn y cyfarfod hwnnw a'i fod yn gobeithio y byddai'r Cabinet yn ystyried y rhain wrth gwblhau'r cynigion. Cydnabu'r gronfa wrth gefn a oedd ar gael ar gyfer y dyfarniad cyflog a ddywedodd ei bod yn gronfa weddol iach, ond roedd yn dymuno cael mwy o wybodaeth mewn perthynas â'r gostyngiad mewn adnoddau a pha fath o ailstrwythuro a fyddai'n cael ei gyflwyno, yn enwedig o ran ailalinio'r system ffôn a'r arbedion costau a gynigiwyd gyda'r awgrym y dylid cyflwyno'r arbedion hynny i

wrthbwysu codi tâl am doiledau cyhoeddus arfordirol. Fodd bynnag, dywedodd y Cyfarwyddwr fod yr arbedion teleffoni wedi bod yn achos busnes a gyflwynwyd ychydig flynyddoedd ynghynt yr oedd yr arian ar ei gyfer eisoes wedi'i nodi. Wrth gyfeirio at gynigion ailstrwythuro, dywedodd, mewn perthynas â chyfrif pennau'r Cyngor, mai'r dull gweithredu a ddefnyddiwyd dros y blynyddoedd blaenorol oedd dileu swyddi gwag, ac ystyried ailstrwythuro rolau yn ôl yr angen, yn enwedig y strwythurau y byddai eu hangen i fodloni'r cynigion arbedion. Daeth y Cyfarwyddwr i ben drwy ddweud y byddai'r Cyngor bob amser yn ceisio osgoi dileu swyddi cystal ag y gallai ac yn ceisio adleoli staff lle bo hynny'n bosibl, fodd bynnag, roedd posibilrwydd hefyd o ddileu swyddi beth bynnag.

Ar ôl ystyried cyfeirnod y Cabinet, yr adroddiad a'r cyfeiriadau gan Bwyllgorau Craffu'r Amgylchedd ac Adfywio a Dysgu a Diwylliant a ddosbarthwyd cyn y cyfarfod, fe'i cyflwynwyd wedyn

ARGYMHELLWYD – Y dylid anfon sylwadau Pwyllgorau Craffu'r Amgylchedd ac Adfywio a Dysgu a Diwylliant ynghyd â sylwadau'r Pwyllgor hwn at y Cabinet i'w hystyried yn ei gyfarfod ar 29 Chwefror, 2024, a gofyn i'r Cabinet adolygu'r cynigion ar gyfer taliadau ar gyfer toiledau cyhoeddus arfordirol.

Rheswm dros yr argymhelliad

Gan ystyried y tystlythyrau a dderbyniwyd gan Bwyllgorau Craffu yr Amgylchedd ac Adfywio a Dysgu a Diwylliant, trafodaethau yn y cyfarfod a nodi bod yr ymatebion i'w hystyried gan y Cabinet ar 29 Chwefror a'r Cyngor Llawn ar 6 Mawrth, 2024.

816 CYNIGION RHAGLEN GYFALAF DRAFFT 2024/25 I 2028/29 (CYF) –

Roedd y Cabinet, ar 18 Ionawr 2024, wedi cyfeirio'r cynigion Rhaglen Gyfalaf drafft at bob Pwyllgor Craffu i'w hystyried, gydag unrhyw adborth i'w adrodd i'r Pwyllgor Craffu Adnoddau a Pherfformiad Corfforaethol, fel y Pwyllgor Craffu Arweiniol, i adrodd yn ôl yng nghyfarfod arbennig y Cabinet i'w gynnal ar 29 Chwefror 2024. Nododd yr adroddiad i'r Aelodau y Rhaglen Gyfalaf bum mlynedd bresennol ar gyfer y cyfnod rhwng 2024/25 a 2028/29. Amlinellwyd y ceisiadau cyfalaf a gyflwynwyd ar gyfer y cyfnod yn Atodiadau 1 a 2 yr adroddiad. Roedd cyfeiriad o gyfarfod y Pwyllgor Craffu Dysgu a Diwylliant a gynhaliwyd ar 8 Chwefror hefyd wedi cael ei ddsbarthu cyn y cyfarfod.

Nodwyd yn yr adroddiad fod y Cyngor yn wynebu pwysau sylweddol mewn perthynas â chwyddiant prisiau a'r argyfwng costau byw a oedd wedi arwain at gynydd yng nghostau deunyddiau a llafur. Roedd hyn wedi cael effaith ar y cynlluniau presennol o fewn y Rhaglen Gyfalaf a hefyd y cyllid a oedd ar gael i gyllido cynlluniau newydd o fewn y Rhaglen Gyfalaf. Adroddwyd bod cyfanswm gwerth cynlluniau'r Rhaglen Gyfalaf dros y pum mlynedd nesaf yn £376.618m a oedd yn cynnwys £22.349m ar gyfer y rhaglen cymunedau dysgu cynaliadwy Band B, £78.565m ar gyfer cynlluniau piblinell addysg a £205.775m ar gyfer y Rhaglen Gwella Tai.

Wrth gyflwyno i'r Pwyllgor, dywedodd y Swyddog Adran 151, wrth ystyried y cynlluniau yr oedd angen eu dileu o'r Rhaglen ar yr adeg hon, y byddai Cynllun Lliniaru Llifogydd Llan-faes, er nad oedd wedi'i gwblhau hyd yn hyn, yn cael ei gyflwyno eto i'w ariannu 85/15 gan Lywodraeth Cymru. Roedd cyfanswm o £18m o gynlluniau yn cael eu cynnwys eto ac wedi cael eu hail-flaenoriaethu gyda chyllid ychwanegol ar gyfer ailwynebu ac ymrwymiad parhaus mewn perthynas â Chynllun Hamdden Penarth a oedd wedi costio mwy na'r hyn a feddylwyd yn wreiddiol. Byddai'r gwaith yn cael ei broffilio dros 2024/25 a 2025/26. Roedd darpariaeth fwy ar gyfer plannu coed ac roedd nifer o gynlluniau llai hefyd i'w cynnwys. Cynhaliwyd ymgynghoriad gyda'r holl Bwyllgorau Craffu gyda'r bwriad o adrodd i'r Cabinet ar 29 Chwefror a'r Cyngor Llawn ar 6 Mawrth 2024.

Gofynnodd y Cynghorydd Haines am y derminoleg mewn perthynas ag adeileddau pontydd a gofynnodd am y £100k i'w ddefnyddio i wella safle Llandŵ. Mewn ymateb, dywedodd y Swyddog Adran 151, o ran adeileddau pontydd, fod hyn yn cyfeirio at adeileddau pontydd cyffredinol ac nid unrhyw bont benodol ac mai diben yr arian ar gyfer safle Llandŵ oedd gwella mynediad i'r safle. Gofynnodd y Cynghorydd Haines i fwy o fanylion ynglŷn â phrosiect Llandŵ gael ei hanfon at yr Aelodau.

Gofynnodd y Cynghorydd Goodjohn i fwy o fanylion am y £376k ar gyfer y cynllun datgarboneiddio gael eu rhoi i'r Aelodau. Dywedodd y Cyfarwyddwr Adnoddau Corfforaethol fod £250k wedi'i gynnwys ar gyfer y flwyddyn nesaf, fodd bynnag, byddai'n cael mwy o wybodaeth gan y Tîm Ynni mewn perthynas â'r cynnig, gan nodi ei fod yn un o ystod o fentrau a fyddai'n hyrwyddo'r rhaglen Prosiect Sero.

Wrth gyfeirio at waith y Fargen Ddinesig, dywedodd y Cynghorydd Franks y byddai'n croesawu rhywfaint o wybodaeth bellach mewn perthynas â gwaith y Pwyllgor hwn. O ystyried cynlluniau piblinell, dywedodd fod £28m yn swm sylweddol i ofyn i'r Cyngor gytuno iddo ac wrth gyfeirio at y £200k a gynigiwyd ar gyfer y gwaith atgyweirio mur cynnal ar Windsor Road, roedd wedi clywed nad oedd y swm hwn yn ffigur priodol.

Ymatebodd y Swyddog Adran 151 gan ddweud bod rhai o'r materion hyn hefyd wedi'u codi yng nghyfarfod y Pwyllgor Craffu'r Amgylchedd ac Adfywio ac mai ei ddealltwriaeth ef oedd y byddai cyflwyniad gan Dîm y Fargen Ddinesig i'r Pwyllgor Craffu hwnnw. Roedd y manylion mewn perthynas â'r cynlluniau piblinell meddai wedi'u cynnwys yn Atodiadau'r adroddiad yn bennaf ar gyfer cynaliadwyedd ar gyfer cynlluniau dysgu fel St. Richard Gwyn gyda chyllid i'w dderbyn maes o law yn dilyn llunio achosion busnes. Mewn perthynas â'r £200k a oedd yn cael ei roi ar gyfer Windsor Road, dywedodd mai dyma oedd yr amcangyfrif cychwynnol gan y Cyfarwyddwyr perthnasol cyn i dendrau gael eu derbyn. Dywedodd yr Aelodau y byddai'n ddefnyddiol ystyried y goblygiadau ehangach mewn perthynas â thirlithriad Windsor Road gan fod y £200k yn bwysau ychwanegol a phryder y Pwyllgor oedd efallai na fyddai'r £200k yn ddigon. Yn ei farn ef, roedd yn edrych yn swydd llawer mwy na'r hyn a oedd yn cael ei gynnig a gwnaeth geisio eglurhad pellach ar y gwaith a oedd ei angen.

Yn dilyn ymholiad pellach gan y Cynghorydd Franks ynghylch y swm bach o arian a gynigiwyd ar gyfer arwyddion traffig gan ei fod yn ystyried bod nifer o arwyddion traffig y Cyngor wedi dyddio, gofynnodd am eglurder ynghylch pa asesiad a wnaed

gan ei fod o'r farn na allai'r swm a gynigiwyd fod yn ddigonol. Roedd hefyd yn pryderu ei bod yn edrych fel mai dim ond un maes chwarae fyddai'n cael ei ddisodli yn y flwyddyn ariannol nesaf. Dywedodd y Swyddog Adran 151 fod y cynigion o fewn y Rhaglen wedi'u gwneud gan ystyried cyfyngiad sylweddol ar adnoddau ac o ran y pryder ynghylch arwyddion traffig, cynigiodd gael ymateb manwl i'r Aelodau gan y Cyfarwyddwr perthnasol.

Gwnaeth y Cynghorydd Dr. Johnson, wrth adleisio sylw'r Cynghorydd Franks ynghylch y swm sylweddol o arian a gynigiwyd ar gyfer y cynllun piblinell, ofyn am eglurhad pellach mewn perthynas â hyn a'r cynllun switshys ymyl a gofynnodd hefyd beth oedd strategaeth heb fuddsoddiadau yn ei golygu. Soniodd ymhellach am y galw amlwg am gynlluniau cyfalaf a gwariant a gyda'r Cyngor yn methu ymateb i'r galwadau cynyddol, gofynnodd sut y byddai'r Cyngor yn datrys hyn ac yn cael mwy o incwm ac yn wir yn denu grantiau ar gyfer cynlluniau o'r fath.

Dyweddodd y Swyddog Adran 151 fod cynlluniau piblinell yn gynlluniau nad oeddent wedi'u datblygu'n llawn eto, ond roedd y Cyngor yn disgwyl iddynt fwrw ymlaen â benthyca posibl lle bo angen wedi'u cynnwys yn y cynigion referniw ac a fyddai'n rhan o'r Rhaglen Gyfalaf yn y dyfodol. Roedd y Strategaeth Buddsoddiadau nad ydynt yn Rhai Trysorlys wedi'i chyflwyno i fuddsoddi mewn datblygu economaidd lle'r oedd yn dangos bod buddsoddiad ar gael ond nid oedd gan y Cyngor unrhyw gynlluniau yn barod hyd yma i'w cyflwyno.

Mewn ymateb i'r ymholiad mewn perthynas â Switshys Ymyl, eglurodd y Cyfarwyddwr Adnoddau Corfforaethol fod yr Adran TGCh yn adolygu a ddylid parhau i fuddsoddi ymhellach yn hyn. Switshys Ymyl oedd materion seilwaith ar ymyl rhwydwaith y Cyngor a oedd yn caniatáu cysylltiadau o'r Cyngor â'r byd ehangach er mwyn hwyluso, er enghraifft, gweithio gartref, cysylltu adeiladau ag adeiladau eraill ac â sefydliadau eraill.

Yn dilyn trafodaeth fanwl ar y cyfeiriad, yr adroddiad a chan ystyried y cyfeiriad gan y Pwyllgor Craffu Dysgu a Diwylliant, fe'i gwnaed wedyn

ARGYMHELLWYD – Y dylid anfon y cyfeirnod Cyfalaf a dderbyniwyd gan y Pwyllgor Craffu Dysgu a Diwylliant a safbwyntiau / sylwadau'r Pwyllgor hwn i'r Cabinet i'w hystyried.

Rheswm dros yr argymhelliad

O ystyried y sylwadau a wnaed yn y cyfarfod ac yn arbennig yr angen i swyddogion eraill fod yn bresennol pan oedd trafodaethau cynigion cyfalaf yn cael eu cynnal er mwyn gallu cyflwyno manylion y cynlluniau arfaethedig i Aelodau'r Pwyllgor.

817 GALW I MEWN – DERBYN YSWIRIANT 2023/24 –

Roedd y Cynghorydd C.P. Franks wedi galw'r eitem uchod i mewn a oedd wedi cael ei hystyried a'i chymeradwyo gan y Cabinet ar 11 Ionawr 2024 (Mae Cofnod Rhif C202 yn cyfeirio at hyn).

Gwnaeth yr adroddiad i'r Cabinet roi gwybod y byddai angen aildendro polisiâu yswiriant y Cyngor yn ystod 2023/24 oherwydd bod y cytundebau hirdymor presennol yn dod i ben gydag angen i amlinellu a chytuno ar y broses a fyddai'n cael ei dilyn wrth gyflawni'r tendrau a'r dyfarniad contract. Gwnaeth paragraff 1.1 yr adroddiad Rhan I restru polisiâu allanol y Cyngor lle'r oedd risgiau yn fwy ac na ellid eu cynnal yn fewnol. Byddai tendro yn edrych ar ystod o fodolau a chanlyniadau amgen, gan ddefnyddio amrywiaeth o wahanol daliadau-dros-ben, yn ogystal ag adolygu hanes hawliadau'r Cyngor a'i barodwydd i dderbyn risg.

Wrth gyflwyno ei alwad i mewn, roedd y Cynghorydd Franks o'r farn ei bod yn bwysig bod Aelodau'r Pwyllgor Craffu yn ystyried ac yn deall yn llawn y materion sy'n ymwneud ag agweddau yswiriant, risg a gwerth am arian.

Ar ôl ymateb yn ddiweddar i gwestiynau gan y Cynghorydd Franks drwy e-bost, dechreuodd drwy roi gwybod i'r Pwyllgor fod polisiâu yswiriant y Cyngor, heblaw eiddo, wedi cael eu tendro ar gyfer blwyddyn ariannol 2018/19 a'u rhoi ar raglen pum mlynedd hirdymor. Roedd angen i bob polisi yswiriant gael ei aildendro yn ystod y flwyddyn ariannol bresennol gyda phenderfyniad yn cael ei wneud yn seiliedig ar y premiwm adnewyddu a gynigir gan yr yswiriwr presennol. Cynigiwyd bod y meini prawf dyfarnu a ddefnyddir ar gyfer yr holl lotiau yn cael eu pwysoli fel 60% ar bris a 40% ar ansawdd. Roedd y tîm yswiriant wrthi'n gweithio'n ddiwyd i leihau treuliau yng nghanol pwysau allanol a oedd yn cynyddu costau yswiriant sector cyhoeddus a byddai sawl datrysiad arall yn cael eu hystyried.

Roedd yr adroddiad yn amlinellu, gan ystyried nifer o ffactorau fel y nodwyd yn yr adroddiad ym mharagraffau 2.4 i 2.10, mai'r unig opsiwn ar hyn o bryd oedd dyfarnu'r yswiriant lesddaliadol yn uniongyrchol i'r cyflenwr presennol ac alinio cyfnod y contract â pholisiâu eraill y Cyngor a gaffaelwyd drwy'r tendr. Roedd y Cyngor yn defnyddio Marsh fel Brocer. Nid oedd unrhyw gwmnïau broceriaeth o Gymru yn barod i ymdrin â maint anghenion yswiriant sector cyhoeddus y Cyngor ac roedd y rhai a fyddai'n gwneud hynny yn bodoli dim ond i wasanaethu aelodau o'r cyhoedd a chwmnïau bach ac ati. Roedd Marsh yn arweinydd marchnad yn y maes hwn ac roedd eu hanes yn golygu mai nhw oedd y dewis gorau ar gyfer nod y Cyngor i sicrhau gwerth am arian heb gyfaddawdu'r yswiriant sy'n angenrheidiol i ddiogelu buddiannau'r Cyngor. Dim ond tri chwmni oedd yn y maes gyda'r arbenigedd angenrheidiol i gynnal broceriaeth ar gyfer y sector cyhoeddus. Adroddwyd mai AON, Gallagher Heath a Marsh oedd y rhain gyda holl Awdurdodau Cymru yn gweithio gydag un o'r cwmnïau hyn. Roedd y Cyngor wedi bod gyda Marsh ers creu'r Awdurdod ac yn hapus iawn gyda'r gwasanaeth a ddarperir. Fel y nodwyd yn yr adroddiad, byddai'r Cyngor yn ceisio ceisiadau gyda didyniadau amrywiol gyda'r nod o sicrhau'r gwerth mwyaf am arian wrth sicrhau ei fod yn cynnal yr yswiriant angenrheidiol i ddiogelu buddiannau'r Cyngor. Roedd Atebolrwydd Cyhoeddus a Chyflogwyr y Cyngor yn £175k a gofynnwyd am geisiadau yn seiliedig ar y tâl-dros-ben presennol o £175k ynghyd â chais pellach yn seiliedig ar dâl-dros-ben posibl o £250k. Pe bai'n amlwg bod arbediad i'w wneud drwy osod y polisi dan y tâl-dros-ben uwch sy'n taro cydbwysedd da gyda'r risg, yna mae'n debygol y byddai'r tâl-dros-ben o £250k yn cael ei ddewis. Yn seiliedig ar hanes hawliadau ffafriol y Cyngor dros y degawd diwethaf, roedd yn debygol mai hwn fyddai'r opsiwn gorau ond fel y crybwyllwyd yn flaenorol byddai'n dibynnu ar lefel yr arbedion y gellid eu cyflawni.

Ar gyfer Eiddo yn seiliedig ar amodau presennol y farchnad, disgwyliwyd y byddai'r premiymau'n cynyddu'n sylweddol ar gyfer blwyddyn ariannol 2024/25. Gofynnwyd am gais am dâl-dros-ben o £75k sy'n bodoli eisoes, gyda dau gais arall yn seiliedig ar ddiidyniadau posibl o £150k a £250k. Pe bai arbedion sylweddol i'w gwneud drwy osod yr yswiriant yn unol â'r tâl-dros-ben o £150k, neu'r £250k o bosibl, yna byddai'r tâl-dros-ben uwch yn cael ei ddewis eto yn seiliedig ar hanes hawliadau ffafriol y Cyngor dros y degawd diwethaf, mae'n debyg mai dyma fyddai'r opsiwn gorau.

Wrth gyfeirio at bolisi moduro'r Cyngor dywedodd y Swyddog Adran 151 nad oedd didyniad ar ddifrod trydydd parti a bod £2.5k ar ddifrod y Cyngor ei hun. Oherwydd maint y fflyd, nid oedd gan gynyddu'r didyniadau ar y polisi moduro unrhyw effaith ar y premiymau a gynigir. Rhoddwyd gwybod i'r Pwyllgor y bu sawl digwyddiad dros y degawd diwethaf a oedd wedi torri'r tâl-dros-ben difrod personol o £2.5k, felly aros gyda'r ffigur hwn fyddai'r opsiwn gorau. Nid oedd y Cyngor wedi gofyn am geisiadau ar sail mwy o ddiidyniadau. Nid oedd y Cyngor ychwaith yn ceisio newid didyniadau ar y polisiâu llai (trosedd, cyfrifiaduron, lesddaliad a pheirianeg) gan mai premiymau cymharol fach oedd y rhain o'u cymharu â'r lleill ac ni fyddai eu newid yn arwain at arbedion helaeth.

Ar ôl ystyried yr ymateb, manteisiodd y Cynghorydd Franks ar y cyfle i ddiolch i'r Swyddog Adran 151 am y wybodaeth a gobeithiai hefyd fod y Pwyllgor Craffu wedi cael yr alwad i mewn a'r ymatebion a gafwyd yn llawn gwybodaeth ac yn ddiddorol.

Gan nad oedd unrhyw sylwadau pellach, roedd wedi hynny.

ARGYMHELLWYD – nodi'r ymatebion.

Rheswm dros yr argymhelliad

Gyda golwg ar y wybodaeth a gyflwynwyd yn y cyfarfod.

818 GWAHARDD Y WASG A'R CYHOEDD –

PENDERFYNWYD – O dan Adran 100A (4) o'r Deddf Llywodraeth Leol 1972, bod y wasg a'r cyhoedd yn cael eu heithrio o'r cyfarfod ar gyfer yr eitem fusnes ganlynol ar y sail ei bod yn debygol o gynnwys datgeliad o wybodaeth eithriedig fel y'i diffinnir yn Rhan 4 o'r Atodlen 12A (fel y'i diwygiwyd) o'r Ddeddf, y cyfeirir at baragraffau perthnasol yn Atodlen mewn cromfachau ar ôl y pennawd munud.

819 GALW I MEWN – DERBYN YSWIRIANT 2023/24 (GWYBODAETH EITHRIEDIG – PARAGRAFF 4) –

Roedd y Cynghorydd C.P. Franks wedi galw'r eitem uchod i mewn a oedd wedi cael ei thrafod gan y Cabinet ar 11 Ionawr 2024 (Mae Cofnod Rhif C202 yn cyfeirio at hyn).

Gan nodi bod y manylion masnachol llawn yn yr adroddiad, penderfynwyd ei bod yn eitem gyfrinachol, dywedodd y Cyngorydd Franks, ar ôl cael yr ymateb dan Ran I i'w gwestiynau, nad oedd ganddo unrhyw gwestiynau pellach i'w gofyn dan Ran II.

Gofynnodd y Cyngorydd Dr. Johnson beth fyddai cost treth y premiwm yswiriant ar gyfer y Cyngor gyda'r Swyddog Adran 151 yn dweud y byddai'n ceisio gwybodaeth gan y swyddog yswiriant ac yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i holl Aelodau'r Pwyllgor.

Yn dilyn ymholiad pellach ynghylch a oedd yswiriant yn un o'r arbedion wedi'u targedu ac a oedd y Cyngor yn debygol o fwrw'r targed hwnnw, dywedodd y Swyddog Adran 151 ei bod yn rhy gynnar yn y broses i ddweud.

ARGYMHELLWYD – nodi'r adroddiad.

Rheswm dros yr argymhelliad

Gan ystyried y trafodaethau yn y cyfarfod a'r wybodaeth a ddarparwyd o dan Ran I o'r agenda.